

УДК 347.95

DOI <https://doi.org/10.32840/1813-338X-2019-3-24>**В. Е. Гедульянов**здобувач кафедри адміністративного права і процесу та митної безпеки
Університету державної фіскальної служби України

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ТЕРМІНА «ПОРУШЕННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА» ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМІВ ГАРАНТУВАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ

Стаття присвячена визначенню узагальнюючої, універсальної теоретико-правової конструкції, в якій має бути відображено суспільну шкідливість корупційного діяння. Такою універсальною формулою може бути словосполучення «порушення антикорупційного законодавства», що містить дві ключові категорії: «порушення» й «антикорупційне законодавство». Категорія «порушення» розкривається у широкому значенні як протилежна за сутністю категорії «правомірне поведінка». Наведено конкретні пропозиції щодо внесення змін до законодавства.

Проаналізовано приписи Закону України «Про запобігання корупції», Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України на предмет відповідності, якими передбачено обмеження, вимоги, заборони вчинення певних дій, а також адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією. Ознака суспільної шкідливості свідчить про доцільність проведення подальшого наукового аналізу таких протиправних явищ, як «корупційне правопорушення», «правопорушення, пов'язане з корупцією», «адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією», «корупційний злочин». Хоча Законом України «Про запобігання корупції» і закріплено концепт корупції, проте антикорупційне законодавство України не обмежено профільним законом, а у приписах, зокрема, Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України передбачено склади порушень чинного антикорупційного законодавства, що виходять за межі концепту «корупція» за Законом України «Про запобігання корупції». Такий стан правового регулювання визначає необхідність пошуку нової універсальної теоретичної формули, яка є узагальнюючою.

Такою узагальнюючою формулою може бути словосполучення «порушення антикорупційного законодавства», оскільки воно містить дві ключові категорії: «порушення» й «антикорупційне законодавство». Таким чином, запровадження запропонованої теоретико-правової конструкції у чинне законодавство зумовлює необхідність викладу ст. 27-1 Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII у такій редакції: «Законами, кодексами може бути встановлено юридичну відповідальність за правопорушення, пов'язані з корупцією, та корупційні злочини».

Ключові слова: запобігання, корупція, антикорупційне законодавство, корупційне правопорушення, правопорушення, пов'язане з корупцією.

Постановка проблеми. Забезпечення термінологічної визначеності у чинному законодавстві, особливо з питань запобігання корупції, зумовлено реалізацією принципу верховенства права у правозастосовній діяльності правоохоронних органів. Конституцією України прямо закріплено правову вимогу діяти органам, в т. ч. виконавчій та судовій владі, у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України (ст. 6), на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією та законами

України (ст. 19) [1]. Під час застосування чинного законодавства, виходячи з приписів Основного Закону, виникають проблеми щодо визначення належності діяння, яке містить ознаки корупції, до злочину або адміністративного проступку. Прийняття Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII [2], з одного боку, з іншого – гарантування законності при застосуванні підстав і здійсненні процедур правозастосовної юрисдикційної діяльності зумовлює необхідність проведення критичного аналізу чинного

законодавства на предмет відповідності термінів їх юридичному змісту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Системний науковий пошук засобів і заходів протидії корупції як вкрай негативному соціальному явищу здійснювався вченими у царині кримінального права, кримінального процесу, кримінології Л.І. Аркушею, А.П. Закалюком, М.І. Камликом, І.П. Козаченком, В.В. Лунєєвим, М.І. Мельником, М.І. Хавронюком та ін. Водночас чинне законодавство зумовлює трансформацію наукових підходів у напрямі пошуку превентивних заходів і засобів запобігання корупції, за умови гарантування чіткості базових термінів, юридичне закріплення яких створює підґрунтя належного правозастосування. Вказане зумовлює поглиблену увагу до робіт з адміністративного права і процесу, в яких аналізувалися питання вдосконалення антикорупційного законодавства у їх системному значенні, зокрема праць С.М. Алфьорова, В.Д. Гвоздецького, Д.Г. Заброди, С.О. Шатрави та інших вчених.

Мета статті – обґрунтування універсальної теоретико-правової конструкції, в якій має бути відображено суспільну шкідливість корупційного діяння.

Виклад основного матеріалу. Першою ознакою адміністративного правопорушення є суспільна шкідливість дії чи бездіяльності, яка означає, що така дія заподіює або створює загрозу заподіяння шкоди об'єктам адміністративно-правової охорони, передбаченим у ст. 9 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) [3, с. 172].

Розкриваючи зміст суспільної шкідливості, доцільно звернутися до юридичних енциклопедичних видань, де зазначено, що суспільна шкідливість (небезпека) – характеристика, яка відображає саму сутність правопорушення (у широкому значенні цієї категорії) як правової аномалії. Суспільна шкідливість виявляється в масовості, типовості проявів, що завжди пов'язані з посяганням на процес нормального розвитку суспільства, його пріоритети та цінності, обмеженням приватних і публічних інтересів, заподіюванням шкоди правам і свободам людини, деформацією правопорядку загалом. Правопорушення, підкреслює С.М. Олейников, має місце і тоді, коли вони не завдало реальної шкоди, але поставило соціальні цінності під загрозу [4, с. 574].

Суспільна шкідливість корупційних і пов'язаних із корупцією правопорушень полягає у тому,

що вони посягають на суспільні відносини щодо встановленого порядку реалізації функцій держави та місцевого самоврядування, завдають шкоду реалізації прав і свобод громадян, прав і законних інтересів юридичних осіб у відносинах, у яких беруть участь суб'єкти, наділені владними повноваженнями.

Вказуючи на суспільну шкідливість корупційних і пов'язаних із корупцією правопорушень, необхідно здійснити відмежування від суспільної небезпеки як характеристики наслідків вчиненого проступку. Такі наслідки стосуються заподіяння істотної шкоди (матеріальної – майнової чи фізичної, нематеріальної – політичної, організаційної, моральної тощо) або створення реальної загрози її заподіяння суб'єктам суспільних відносин. Визначено кількісну і якісну ознаки суспільної небезпеки злочину, які в сукупності визначають тяжкість посягання загалом. Якісна ознака називається характером суспільної небезпеки, а кількісна – її ступенем. Характер визначається суспільною цінністю об'єкта злочину (родового і безпосереднього), на який посягає злочинець. Ступінь суспільної небезпеки зумовлюється розміром завданої шкоди, способом вчинення злочину, місцем, обстановкою та стадіями вчинення, формою вини, мотивом і метою, а також ознаками, що характеризують особу винного [5, с. 899–900].

Серед критеріїв визначення ступеня шкідливості називають: значущість для суспільства об'єкта протиправного посягання – захищених правом благ, цінностей (громадського порядку, конституційного ладу); розмір завданої шкоди (значущий чи незначущий), який визнається законом як кримінальний злочин або цивільна провина; спосіб, час і місце вчинення діяння (вчинок безпечний чи небезпечний для оточуючих); особу порушника, стійку деформацію його правосвідомості (відкрито негативне ставлення особи до правопорядку чи її ситуативну помилку); форму вини та рецидивність протиправних вчинків [4, с. 574].

Якщо врахувати критерії визначення ступеня шкідливості у характеристиці суспільної шкідливості як першої ознаки корупційного та пов'язаного з корупцією правопорушення, стає можливим розмежування серед вказаних правопорушень тих, за які має бути передбачено адміністративну або кримінальну відповідальність.

Так, про суспільну шкідливість можна говорити стосовно адміністративних правопору-

шень, пов'язаних із корупцією, юридичні склади яких встановлено статтями, розташованими у Розділі 13-А КУпАП [6]. Передбачено адміністративну відповідальність за порушення: обмежень щодо суміщення та сумісництва з іншими видами діяльності (ст. 172-4); встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків (ст. 172-5); вимог фінансового контролю (ст. 172-6); вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (ст. 172-7); за незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових або інших визначених законом повноважень (ст. 172-8); невжиття заходів щодо протидії корупції (ст. 172-9); порушення заборони розміщення ставок на спорт, пов'язаним із маніпулюванням офіційним спортивним змаганням (ст. 172-9-1); порушення законодавства у сфері оцінки впливу на довкілля (ст. 172-9-2).

Якщо порівняти об'єкт перелічених адміністративних правопорушень, пов'язаних із корупцією, та норми статей Розділів IV, V Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII [2], де наведено перелік обмежень, вимог і заборон, визначених у межах здійснення діяльності щодо запобігання корупційним і пов'язаним із корупцією правопорушенням, а також запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, можна стверджувати, що порушення переважної більшості встановлених обмежень, вимог і заборон передбачає й інші види юридичної відповідальності.

Із нормами КУпАП, якими передбачено адміністративну відповідальність за адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, кореспондуються такі норми Розділів IV, V Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII:

– ст. 25 «Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності» Закону України «Про запобігання корупції» – кореспондується зі ст. 172-4 КУпАП, якою встановлено адміністративну відповідальність за порушення обмежень щодо суміщення та сумісництва з іншими видами діяльності;

– ст. 23 «Обмеження щодо одержання подарунків» Закону України «Про запобігання корупції» – ст. 172-5 КУпАП, де передбачено адміністративну відповідальність за порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків;

– п. 1 ст. 28 «Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів» Закону України

«Про запобігання корупції», якою передбачено зобов'язання щодо осіб, зазначених у п. 1, 2 ч. 1 ст. 3 цього Закону, вживати заходи щодо недопущення виникнення та врегулювання реального, потенційного конфлікту інтересів; повідомлення про такий конфлікт, встановлено заборону вчиняти дії та приймати рішення в умовах реального конфлікту інтересів (п. 1 ст. 28 Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII [2]) – ст. 172-7 КУпАП, якою встановлено адміністративну відповідальність за порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів;

– п. 2 ч. 1 ст. 26 «Обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування», якою передбачено заборону розголошення або використання у своїх інтересах інформації, що стала відома у зв'язку з виконанням службових повноважень, крім випадків, встановлених законом (п. 2 ч. 1 ст. 26 Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII [2]) – ст. 172-8 КУпАП, якою встановлено адміністративну відповідальність за незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових або інших визначених законом повноважень.

Юридична кваліфікація діяння, яке містить ознаки, передбачені ст. 22 Закону України «Про запобігання корупції», котрою визначено заборони порушення обмежень щодо використання службового становища та пов'язаних із цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб, у т. ч. використання будь-якого державного чи комунального майна або коштів у приватних інтересах, має здійснюватися з урахуванням предмета протиправної дії.

Так, наприклад, у мотивувальній частині Рішення Окружного адміністративного суду м. Києва від 15 березня 2019 р. № 826/16591/16 було виділено предмет завданої протиправними діями посадових осіб Служби зовнішньої розвідки України шкоди, яка у п'ятсот і більше разів перевищує розмір мінімальної заробітної плати, встановленої законом на час вчинення злочину, у зв'язку з чим і враховуючи підсудність, визначену ст. 216 Кримінального процесуального кодексу України, запропоновано направити матеріали службового розслідування до Національного антикорупційного бюро України для розгляду питання про внесення відповідних

відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань [7].

Говорячи про особливості правового регулювання відповідальності за корупцію, доцільно навести думку М.І. Хавронюка щодо застосування норми ч. 1 ст. 21 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції», якою було встановлено види відповідальності за корупційні правопорушення. Вчений наголошував, що, застосовуючи законодавство щодо відповідальності за корупційні правопорушення, слід керуватися положеннями:

– Кримінального кодексу України, Кримінально-процесуального кодексу України – для визначення порядку притягнення до кримінальної відповідальності;

– КУпАП та іншими законами – для визначення порядку притягнення до адміністративної відповідальності;

– певними положеннями Цивільного кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України – для визначення порядку притягнення до цивільно-правової відповідальності;

– певними положеннями Кодексу законів про працю України, Законів «Про державну службу», «Про дипломатичну службу» тощо, статутів і положень про дисципліну, затверджених законами – для визначення порядку притягнення до дисциплінарної відповідальності [8, с. 220].

Наведена думка актуальна і за умови чинності Закону України «Про запобігання корупції», ст. 65 якого передбачено відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення. Ч. 1 вказаної статті встановлено, що особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування за вчинення корупційних і пов'язаних із корупцією правопорушень, притягуються до кримінальної, адміністративної, цивільно-правової та дисциплінарної відповідальності у порядку, встановленому законом.

Проведений порівняльний аналіз статей Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII, якими передбачено заборони, вимоги й обмеження з метою запобігання корупційним і пов'язаним із корупцією правопорушенням, а також запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, і статей Глави 13-А КУпАП дозволяє виявити приписи Глави 13-А КУпАП, з якими не передбачено кореспондування норм Закону України «Про

запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII. Вказане стосується статей, якими встановлено адміністративну відповідальність за порушення вимог фінансового контролю (ст. 172-6 КУпАП [6]), невжиття заходів щодо протидії корупції (ст. 172-9 КУпАП [6]), порушення заборони розміщення ставок на спорт, пов'язаним із маніпулюванням офіційним спортивним змаганням (ст. 172-9-1 КУпАП [6]), порушення законодавства у сфері оцінки впливу на довкілля (ст. 172-9-2 КУпАП [6]). Вказане означає, що, незважаючи на те, що Законом України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII закріплено концепт корупції, корупційних правопорушень і правопорушень, пов'язаних із корупцією, КУпАП передбачено перелік адміністративних правопорушень, пов'язаних із корупцією, ширший за перелік обмежень, вимог і заборон, встановлених Законом України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII.

На усунення цієї прогалини спрямована пропозиція щодо викладу ст. 27-1 Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII у такій редакції: «Законами, кодексами можуть бути встановлено юридичну відповідальність за правопорушення, пов'язані з корупцією, та корупційні злочини».

Законом України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII встановлено заборони, недотримання яких тягне цивільно-правову відповідальність. Вказане стосується заборони щодо осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, зазначених у п. 1 ч. 1 ст. 3 цього Закону, які звільнилися або іншим чином припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, укласти трудові договори (контракти) або вчинити правочини у сфері підприємницької діяльності з юридичними особами приватного права або фізичними особами – підприємцями у разі, якщо такі функції стосувались контролю, нагляду або прийняття управлінських рішень щодо юридичних або фізичних осіб – підприємців (термін такої заборони встановлено один рік) або здійснювати представницькі функції, якщо іншою стороною є орган, підприємство, установа, організація, в якому (яких) вони працювали на момент припинення зазначеної діяльності (п. 1, 3 ч. 1 ст. 26 Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII [2]).

Важливо відзначити, що у Законі України «Про запобігання корупції» передбачено не тільки перелік обмежень, вимог і заборон, а й заходи, які необхідно негайно вжити уповноваженим особам для запобігання вчиненню окремих правопорушень, пов'язаних із корупцією. Вказане стосується, зокрема, ст. 24, де встановлено заходи, спрямовані на запобігання одержання неправомірної вигоди або подарунка, та поводження з ними [2]; ст. 27, якою визначено обмеження щодо спільної роботи близьких осіб [2], та ін.

Категорія «антикорупційне законодавство» охоплює не тільки законодавство у сфері запобігання корупції, але й законодавство, яким встановлено юридичну відповідальність (зокрема адміністративну і кримінальну) за вчинення адміністративних корупційних правопорушень чи корупційних злочинів.

Слід навести п. 3 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 26 лютого 2019 р. № 1-р/2019, де вказано, що «одним із головних елементів принципу верховенства права, закріпленого в ч. 1 ст. 8 Основного Закону України, є юридична визначеність. Конституційний Суд України наголошував на важливості вимоги визначеності, ясності та недвозначності правової норми, оскільки інше не може забезпечити її однакове застосування, не виключає необмеженості трактування у правозастосовній практиці та неминуче призводить до сваволі (абзац 2 пп. 5.4 п. 5 мотивувальної частини Рішення від 22 вересня 2005 р. № 5-рп/2005)» [9]. Хоча саме вказане Рішення суспільством не сприйнято, правова позиція щодо мотивування необхідності дотримання вимоги юридичної визначеності є такою, яку слід використовувати у наукових дослідженнях і нормотворчості. Тож із метою забезпечення юридичної визначеності й усунення прогалин у чинному законодавстві доцільно запропонувати термін «порушення антикорупційного законодавства» не тільки як суто теоретичний, але й такий, яким доцільно доповнити Закон України «Про запобігання корупції», а саме – абзац 9 ч. 1 ст. 1:

Отже, порушенням антикорупційного законодавства доцільно вважати протиправну, винну (умисну або необережну) дію чи бездіяльність, що стосується вчинення корупційного правопорушення (проступку, злочину), відповідальність за яку передбачена чинним законодавством.

З урахуванням цієї пропозиції абзаци 9–16 стають абзацами 10–17.

Висновки і пропозиції. Отже, проведений аналіз приписів Закону України «Про запобігання корупції», Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України, якими передбачено обмеження, вимоги, заборони щодо вчинення певних дій, а також адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, на предмет відповідності ознаці суспільної шкідливості свідчить про доцільність проведення подальшого наукового аналізу таких протиправних явищ, як «корупційне правопорушення», «правопорушення, пов'язане з корупцією», «адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією», «корупційний злочин». Хоча Законом України «Про запобігання корупції» і закріплено концепт корупції, проте антикорупційне законодавство України не обмежено профільним законом, а у приписах, зокрема Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінальному кодексу України, передбачено склади порушень чинного антикорупційного законодавства, що виходять за межі концепту «корупція» за Законом України «Про запобігання корупції». Такий стан правового регулювання визначає необхідність пошуку нової універсальної теоретичної формули, яка є узагальнюючою.

Такою узагальнюючою формулою може бути словосполучення «порушення антикорупційного законодавства», оскільки воно містить дві ключові категорії: «порушення» й «антикорупційне законодавство». Категорія «порушення» розкривається у широкому значенні як протилежна за сутністю категорії «правомірна поведінка».

Запровадження запропонованої теоретико-правової конструкції у чинне законодавство зумовлює необхідність викладу ст. 27-1 Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII у такій редакції: «Законами, кодексами може бути встановлено юридичну відповідальність за правопорушення, пов'язані з корупцією, та корупційні злочини».

Список використаної літератури:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами).
2. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 49. Ст. 2056 (зі змінами).

3. Адміністративне право : підручник / Ю.П. Битяк, В.М. Гаращук, В.В. Богущкий та ін. ; за заг. ред. Ю.П. Битяка, В.М. Гаращука, В.В. Зуй. Харків : Право, 2010. 624 с.
4. Олейников С.М. Правопорушення. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Харків : Право, 2016. Т. 3: Загальна теорія права / редкол. : О.В. Петришин та ін. ; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права імені В.М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. 2017. 952 с.
5. Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. Ю.С. Шемшученка. Київ : Вид-во «Юридична думка», 2012. 1020 с.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07 грудня 1984 р. № 8073-Х. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51. Ст. 1122 (зі змінами).
7. Рішення Окружного адміністративного суду м. Києва від 15 березня 2019 р. № 826/16591/16. *Інформаційно-аналітична база Verdictum станом на 15 квітня 2019 р.*
8. Хавронюк М.І. Науково-практичний коментар до Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції». Київ : Атіка, 2011. 424 с.
9. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 59 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) ст. 368-2 Кримінального кодексу України від 26 лютого 2019 р. № 1-р/2019. *Закон і Бізнес*. 2019. № 9.

Hedulianov V. E. Implementing the term of “anti-corruption legislation violation” as one of the terms of guarantee of terminological determination

The article is devoted to the definition of a generalizing, universal theoretical and legal construct, in which the social harm of a corrupt act should be reflected. Such a universal formula proposes the phrase “violation of anti-corruption legislation”, which includes two key categories of “violation” and “anti-corruption legislation”. In this case, the category of “violation” is revealed in the broad sense – as the opposite of the essence of the category “lawful behavior”. Specific proposals for amending the legislation are proposed.

The analysis of the provisions of the Law of Ukraine “On the Prevention of Corruption”, the Code of Ukraine on Administrative Offenses, the Criminal Code of Ukraine for the subject of compliance, which provides for restrictions, requirements, prohibitions on certain actions, as well as administrative offenses related to corruption, regarding the sign of public harm indicates the expediency of conducting further scientific analysis of such unlawful phenomena as: “corruption offense”, “corruption offense”, “an administrative offense related to corruption”, “corruption crime”. Although the Law of Ukraine “On Prevention of Corruption” and the concept of corruption are fixed, the anticorruption legislation of Ukraine is not restricted by the law of the law, and in the regulations, in particular, the Code of Ukraine on Administrative Offenses, the Criminal Code of Ukraine, the composition of violations of the anti-corruption legislation that goes beyond the concept is provided “corruption” under the Law of Ukraine “On Prevention of Corruption”. Such a state of legal regulation determines the need for a new universal theoretical formula that is generalizable.

Such a generalization formula proposes the phrase “violation of anti-corruption legislation”, since it contains two key categories of “violation” and “anti-corruption legislation”. Thus, the introduction of the proposed theoretical and legal structure in the current legislation makes it necessary to supplement the Law of Ukraine “On the Prevention of Corruption” of 14.10.2014 № 1700-VII in Article 27-1 in the following wording: “Laws, codes may establish legal liability for offenses, related to corruption and corruption crimes”.

Key words: *prevention, corruption, anti-corruption legislation, corruption offense, offense related to corruption.*